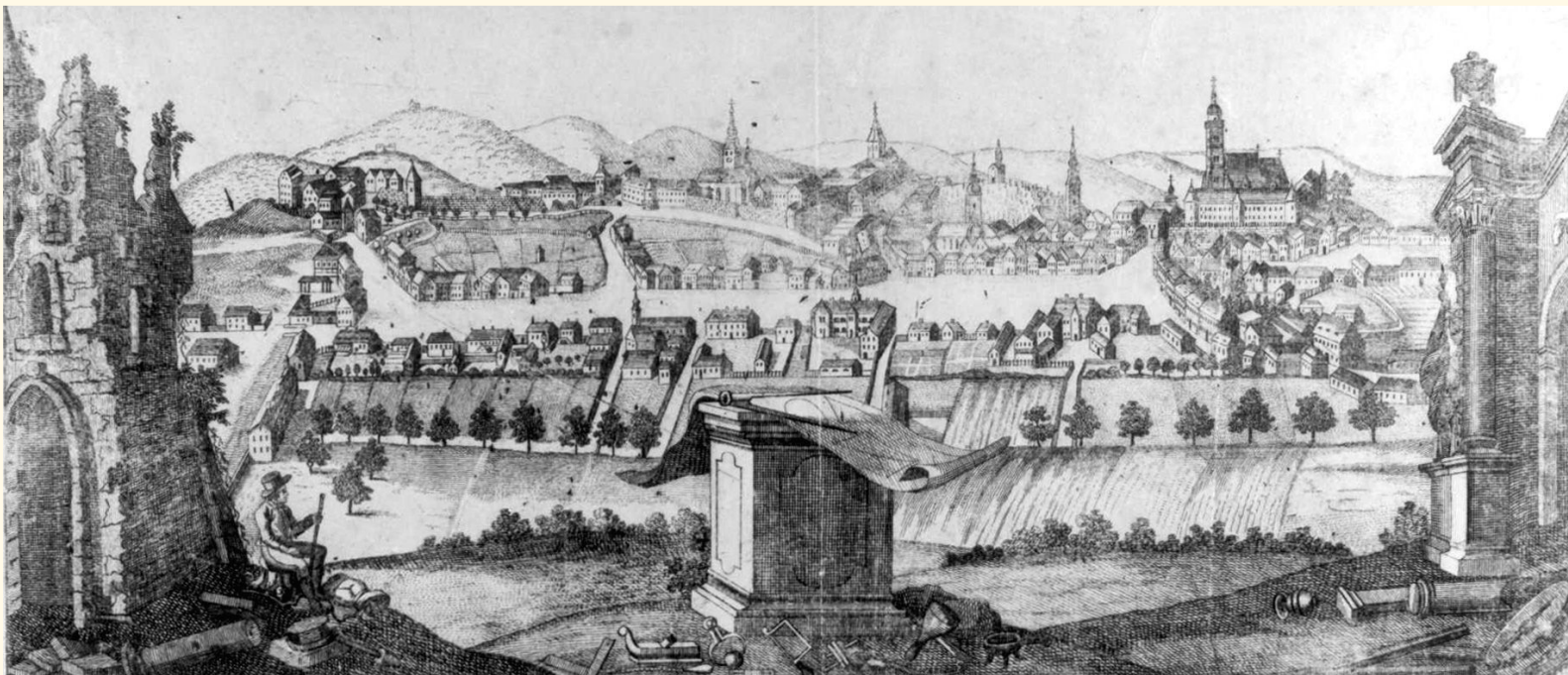


JEDNA SLIKA STAROG ZAGREBA



Z a g r e b, 25. kolovoza – U zagrebačkome gradskom muzeju nalazi se neki neispunjeni primjerak njemačkoga majstorskoga lista (Meisterbrief) sa slikom grada Zagreba, što je ovdje donosimo.

Na slici se lijepo raspoznaje Gornji grad, Dolac i Kaptol. Zatim prostrano nacrtana Ilica od Mesničke i kasnije Frankopanske ulice do trga Harmice s izgrađenim kućama na obadvije strane, pa Harmica s kućama na sjevernoj, istočnoj i južnoj strani, te jedan dio Vlaške i današnje Petrinjske ulice. Na slici se dalje lijepo vide prilazi od Ilice i Harmice na Gornji grad i na Kaptol: Mesnička ulica, prilaz prema Dvercu, bivša Duga i današnja Bakačeva ulica. U Mesničkoj i Bakačevoj ulici još stoje stara gradska i kaptolska vrata, dok je Dverce već porušeno. Na Gornjem je gradu izgrađena zapadna polovica t.z. južne promenade, današnjega Strossmayerova šetališta, i na njemu se vide stare gradske kule. Od crkava se na Gornjem gradu vide sv. Marko, sv. Katarina, crkva Presv. Trojstva nekadašnjih opatica klarisa i desno na brijegu kapela sv. Jurja. Na Dolcu je crkva sv. Marije, a na Kaptolu biskupski dvor, stara katedrala i franjevačka crkva. U pozadini je toranj crkve sv. Margarete, godine 1794. prodana pravoslavnima, te bivša velika bolnica na Harmici s crkvom Ranjenoga Isusa.

II.

Ovu ovdje opisatu sliku donosi prof. D. Szabo u prvome broju »Hrvatskoga dnevnika« od 24. svibnja 1936. u članku »Zagreb prije stotinu godina«, gdje je zove »djetinjom naivnom risarijom Zagreba iz prvih dana tridesetih godina – možda i nešto ranije – devetnajstoga vijeka«.

Prof. je Szabo imade i u svojoj novoj velikoj knjizi: »Stari Zagreb« (Dodatak, slika 48.) s oznakom »Zagreb oko 1830.«

Istu sliku imade i prof. Klaić među slikama staroga Zagreba na kraju svoje knjige: »Zagreb«, gdje za nju veli jednako kao i prof. Szabo u navedenoj knjizi »Zagreb 1830.«

Prof. pak A. Schneider prebacuje ovu sliku staroga Zagreba još u 18. stoljeće u svojoj knjizi: »Stari zagrebački perivoji, vrtovi i šetališta«. Donoseći na str. 79. zapadnu polovicu slike potpisuje je: »Gornji grad Zagreb 90-tih godina XVIII. stoljeća«.

III.

Želeći ispraviti napomenuta mišljenja i točnije ustanoviti koje doba Staroga Zagreba pokazuje opisata slika ističemo dvoje.

Prvo: Sigurno je da rečena slika pokazuje Zagreb poslije 1815. godine.

Na slici do u blizini današnjega Griča nema više crkve starih zagrebačkih kapucina, a ta je god. 1815. još postojala. To dokazuje kupoprodajni ugovor, kojim Narcisa Jelačić te godine profesoru zagrebačke akademije Ljudevitu Jelačiću prodaje stalno zemljište s crkvom bivših dokinutih otaca kapucina, koji su bili u području grada (certum fundum cum Ecclesia olim abolitorum in gremio Civitatis egstentium Patrum Capucinatorum).¹

To je jedno, što ističemo.

Drugo je ovo: Jednako je sigurno, da je na toj slici prikazan Zagreb prije godine 1823.

Na slici se naime na Gornjem gradu tamo na kraju današnje Opatičke ulice nalazi crkva Presvetoga Trojstva nekadašnjih zagrebačkih opatica sv. Klare. A znademo sasvim pouzdano, da je tu crkvu godine 1823. dao porušiti tadašnji njezin vlasnik prof. Franjo Vojkfi.²

Stvar je dakle na čistome. Na našoj slici nije Zagreb ni iz kraja 18. vijeka, a ni iz tridesetih godina 19. vijeka, nego je to Zagreb, kakav je izgledao tamo oko godine 1820.

J. S.

¹) Protocolla fasionum grada Zagreba, knjiga za god. 1811.–1818., str. 421.

²) To je dokazao »Katolički list« god. 1941., broj 48. u svome članku: »Nekadašnja je zagrebačka gornjogradska opatička crkva Presv. Trojstva porušena god. 1823.«